

Napisao
i snimio
**Ivor
FUKA**

KOBNE ELISE

STRAVIČNE POSLJEDICE VJETROPARKOVA U HRVATSKOJ ZA PTIČJI I ŽIVOTINJSKI SVIJET

Struja ubija,

Gradnja vjetroelektrana u načelu, je pozitivna, ali kada se strogo vodi računa o ekologiji i zaštiti okoliša, kada se ne nagrđuje krajobraz, gdje ptice preletnice mogu mirno letjeti do svojih obitavališta, ali i kada nesnosna buka pokrenutih elisa ne rastjeruje divljač iz njihovih staništa

Hrvatska Vlada od trenutka kada je dobila mandat najavljuje velika ulaganja u vjetroelektrane, objašnjavajući kako je riječ o izvrsnom načinu dugoročnog ulaganja u energiju. Investicije su ipak ispod očekivane razine, a za ovu godinu planirano je da se zajedno s privatnim sektorom u ovu vrstu energije uloži gotovo 300 milijuna eura.

divljač bježi

Iako je riječ o jednom od najčišćih izvora energije, vjetroelektrane ipak imaju i nepovoljan utjecaj na okoliš. Uz to što na nekim lokacijama nagrđuju krajobraz, proizvode buku od koje bježi divljač, a najviše je na udaru ptičji svijet, posebice ptice grabljivice. Istodobno dok Vlada najavljuje nove vjetroelektrane, sve su glasniji i organizirani oni koji upozoravaju da se pri odbiru lokacija za gradnju mora

obratiti veća pozornost, kao i da studije utjecaja na okoliš moraju biti detaljnije.

Upravo zbog toga udruga BIOM podnijela je dvije tužbe protiv Ministarstva zaštite okoliša i prirode, vezane uz gradnju vjetroelektrana na Krbavskom polju i na Pelješcu, gdje postoji migracijski koridor za prelet ptica.

"Mi nismo protiv vjetroelektrana, nismo neki ekstremisti, samo želimo osvijestiti

javnost. Protiv smo vjetroelektrana na pogrešnim mjestima i to gledamo iz pozicije zaštite životinjskog svijeta. Smatramo kako je nužno obratiti veću pozornost pri biranju pozicija za gradnju vjetroparkova", objašnjava nam Krešimir Mikulić, biolog i izvršni direktor udruge BIOM.

On se slaže da je potrebno povećavati udio proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i na koncu dekarbonizi-

rati energiju tako da više ne dolazi iz fosilnih goriva, što je zapravo teško izvedivo bez vjetroelektrana. Uostalom, i Hrvatska se obvezala do 2020. godine povećati udio energije dobiven iz obnovljivih izvora na 20 posto, te za još toliki postotak povećati efikasnost. Jednako tako teži i globalnom cilju da se do 2050. godine dekarbonizira energija za 80 do 95 posto u odnosu na referentnu 1990. godinu.

"Vjetroelektrane zahtijevaju prostor i tu dolaze u konflikt s prirodom kojoj otimaju taj prostor. Nažalost, ptice, a posebno velike ptice, stradavaju na elisama turbina."

NESTAJU GRABLJIVICE

Možda je taj broj manji nego broj ptica koje stradavaju od električnih vodova ili na autocestama, ali negativno selektivno djeluje na grabljivice, tako da za neke populacije može biti tragično", kaže Mikulić. Objasnit će kako su vjetroelektranama najviše pogodene ptice grabljivice, poput surog orla, orla zmijsara, bjeloglavog supa ili škanjca osaša.

"Suri orao je posebna priča jer spolnu zrelost dostiže tek s pet godina i ima tek jedno mlado po parenju. U Dalmaciji, južnije od rijeke Zrmanje, njegova je populacija krahirala, jer je monitoring iz 2012. godine pokazao da ondje postoje tek dva para koja se uspješno razmnožavaju te nekoliko nesparenih jedinki, što je pouzdan znak da je gustoća populacije vrlo niska."

STUDIJE BEZ POKRIĆA

Upravo u njegovu arealu niču vjetroelektrane i danas imamo slučajeve gdje se one podižu na samo pet kilometara od gnezda surog orla što, dakako, nosi visok rizik stradavanja", govori mladi biolog, objašnjavači da ptice vjetroelektrane jednostavno ne percipiraju kao neku opasnost.

Za njegovu udrugu sporno je što u Hrvatskoj zapravo nije postoji monitoring što se toga tiče te se, uz jednu jedinu iznimku, ne provodi dvogodišnje nadgledanje okoliša nakon postavljanja vjetroelektrana, dok, primjerice, Španjolci takve vjetroparkove obilaze svakodnevno i uz pomoć pasa traže stradale životinje.

"U Hrvatskoj je praksa da se neka lokacija jednostavno odredi kao moguća pozicija za grad-

Krešim
nju, a
utjecaj
odrade
posto
ljivo, š
vjeroja
mu mi
ljene i
pogodu
povjere
koje p
ono je
preopte
procije
svoj cilj
ne zad
je da st
već to
Nikad s
tivnom
bi razm
lokacija

B

Da ne
nemam
sti ptic
direktor
procjeni
parka u
ljena na
za životi

Kako
u buduć
čio reagir
borbu p
nih projek

Krešimir Mikulić, biolog i izvršni direktor udruge BIOM

nju, a zatim se naruče studije utjecaja na okoliš, koje se čak i odrade, a na koncu više od 90 posto tih studija bude prihvatiljivo, što je statistički vrlo malo vjerojatno. Studije su, po našemu mišljenju, površno napravljene i čini mi se da vrlo često pogoduju investitoru. Postoji povjerenstvo u ministarstvu koje procjenjuje studije, ali ono je, po mojemu mišljenju, preopterećeno da bi adekvatno procijenilo je li studija ispunila svoj cilj ili nije. Studije najčešće ne zadovolje svoju svrhu, a to je da stvarno procijene utjecaj, već to samo formalno odrade. Nikad se ne razmišlja o alternativnom rješenju, o zahvatu koji bi razmotrio više alternativnih lokacija.

BEZ PODATAKA

Da ne govorim da mi uopće nemamo podatke o smrtnosti ptica", napominje izvršni direktor BIOM-a, prema čijoj procjeni najmanje dva vjetroparka u Hrvatskoj nisu postavljeni na pogodnim pozicijama za životinjski svijet.

Kako se to ne bi događalo i u budućnosti, BIOM je odlučio reagirati te kreće u sudska borbu protiv nekih planiranih projekata koji su već dobi-

li rješenja ministarstva. Prije nekoliko dana podigli su tužbu vezanu uz projekt Bila ploča na Pelješcu, jer smatraju da to nije mjesto za vjetroelektranu.

UDBINA NA SUDU

Naime, upravo tuda prolazi migracijski koridor preleta ptica "Palagruža - Lastovo -

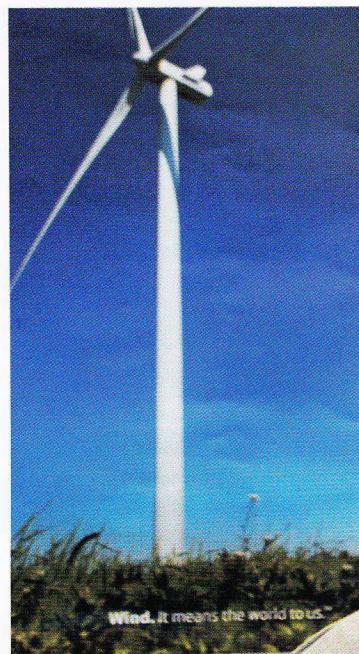
Pelješac", kojim ptice selice iz Afrike putuju prema jugoistočnoj Europi i Rusiji, tako da je, smatraju u BIOM-u, nedopustivo da se ondje gradi vjetropark.

Već prije su podignuli tužbu i zbog rješenja koje odobrava gradnju vjetroparka nedaleko od Udbine. To rješenje ospora-

vaju na sudu činjenicom da bi nekolicina vjetroagregata bila postavljena na samo dva i pol kilometra od mjesta gdje se gnezdi zaštićena eja livadarka, rijetka grabljivica koja se gnezdi na tlu i leti u niskom letu, a čija se populacija u Hrvatskoj procjenjuje na tek četrdesetak parova i ciljna je vrsta očuvanja NATURE 2000 na tom području.

"Studija za populaciju eje livadarke uopće se nije adekvatno razmatrala, nego se fokusirala samo na usko područje koje bi trebalo postati vjetroparkom", kaže Mikulić, pozivajući se i na slučaj iz Njemačke gdje je zbog iste ptice vrste odlučeno da vjetropark koji se nalazi u blizini područja u kojem se gnezde bude zatvoren od proljeća do jeseni, u sezoni kada se one gnijezde.

S druge strane, investitori u vjetroelektrane smatraju da sam proces dobivanja svih potrebnih dozvola u Hrvatskoj predugo traje. Takvome mišljenju je sklon i Hrvoje Svoren, project manager u tvrtki

Hrvoje Svoren, project manager u tvrtki Conceptio razvoj

TEMA

Conceptio razvoj koja upravo radi na projektu jednog vjetroparka u Dalmaciji.

EUROPSKI STANDARDI

"Samo izrada studije o utjecaju na okoliš, odnosno promatranje ptica i šišmiša, traje godinu ili čak dvije i mislim da se provode na istim standardima kao i u ostaku Europe. Općenito smatram da zakonski stvari ne mogu biti bolje regulirane nego što su u Hrvatskoj, ali je problem što se u praksi sve zna itekako odužiti. Ne mislim ni da vjetroparkovi zauzimaju goleme prostore, pa Amerikanci vjetroelektrane

stavlju na farme i obrađuju zemlju uz same aggregate, bez ikakvih problema i posljedica", govori Svoren, koji smatra da nipošto ne treba zanemariti studije utjecaja na okoliš, pogotovo kada se gradi u zoni gdje su staništa zaštićenih životinjskih vrsta, i tu bi posao trebale odraditi studije utjecaja na okoliš i prostorni planovi koji bi odredili koliko nekom takvom području agregat smije biti blizu.

"Kažu da svaka turbina ubije jednu pticu na dva gigawatta proizvedene struje, što bi znalo da, uzmemo li neki projek, svakih 600 do 700 sati jedna ptica strada od jedne vjetroturbine.

No, isto tako postoje američka istraživanja prema kojima mačke latalice ubiju na tisu-

će puta više ptica", objašnjava Svoren, osvrćući se i na probleme šišmiša koji također stradavaju na elisama turbina.

PROSVJEDI LOVACA

Kaže kako je šišmiš posebno osjetljiv te mu može nauditi i samo strujanje koje u neposrednoj blizini izaziva elisa. U razgovoru će spomenuti i američki pilot-projekt gdje su u vjetroparku koji se nalazi uz koridor preleta ptica postavljeni skupocjeni radari koji bi detektirali kada ptice uđu u krug vjetroparka. U tom slučaju bi se turbine automatski gasile sve dok ptice ne izidu iz opasne zone.

Osim već spomenuta dva projekta, veliko zanimanje javnosti izazvao je i plan izgradnje vjetroparka na području Fužina,

koji je posebno zainteresirao i lovce s obzirom da je riječ o lokaciji u blizini koje se nalazi nekoliko lovišta.

Nekoliko političkih stranaka i fužinski ogrank udruge Ekokvarner iskazali su ozbiljno nezadovoljstvo provedbom studije o utjecaju na okoliš te najavili da će, ako to bude potrebno, pokrenuti i referendum na kojem bi se mještani izjasnili podupiru li projekt.

Među ostalim, problem je i što bi se neki agregati našli na samo 700 metara od naseljenog područja, ali i to što bi se morao raskrčiti veliki dio šume na području gdje egzistira čak 99 vrsta ptica, od kojih samo jedna vrsta nije zaštićena, kao i sedam vrsta šišmiša, dok je poznato da se radi i o staništu medvjeda, vuka i risa.

DOSAD IZGRAĐENE VJETROELEKTRANE

